

TRUYỀN THÔNG CHÍNH SÁCH - GÓC NHÌN TỪ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN ĐỨC QUYỀN (*)

Tóm tắt: Theo Chỉ thị số 07/CT-TTg ngày 21/3/2023 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường công tác truyền thông chính sách, báo chí và các phương tiện truyền thông khác được xác định là kênh thông tin và công cụ cơ bản, quan trọng để thực hiện nhiệm vụ truyền thông chính sách. Với sự bùng nổ thông tin ngày nay và từ thực tiễn Thành phố Hồ Chí Minh cho thấy công tác truyền thông chính sách cần được quan tâm chú trọng hơn nữa để đóng góp vào việc tạo ra sự đồng thuận và nâng cao hiệu quả, hiệu lực trong việc thực thi chính sách của các cơ quan hành chính nhà nước.

Từ khóa: Báo chí; chính sách; Thành phố Hồ Chí Minh; truyền thông.

Abstract: Directive No. 07/CT-TTg dated March 21, 2023 of the Prime Minister on strengthening the policy communication, press and other media activities is regarded as a channel of information and communication, as well as the basic and important tool to carry out the tasks of policy communication. With the strong emergence of information technology and considering current situations in Ho Chi Minh City, policy communication needs to be paid more attention to contribute to creating the consensus and improving the efficiency and effectiveness in implementing the policies of state administrative agencies.

Keywords: Press; policy; Ho Chi Minh City; communication.

Ngày nhận bài: 26/11/2023

Ngày biên tập: 21/3/2024

Ngày duyệt đăng: 22/4/2024

1. Vai trò, chức năng kiến tạo của truyền thông chính sách

Trong lý thuyết truyền thông, tuyên truyền được coi là một dạng ý thức truyền thông đặc biệt. Tuy nhiên, có những đặc điểm khác biệt và thậm chí đối lập với các dạng ý thức khác. Trong khi truyền thông được định nghĩa là quá trình liên tục và tương tác bình đẳng để chia sẻ thông tin, ý tưởng, tình cảm và kinh nghiệm nhằm tăng cường sự hiểu biết và nâng cao nhận thức, hướng tới thay đổi hành vi và thái độ phù hợp với sự phát triển cá nhân, nhóm, cộng đồng và xã hội thì tuyên truyền có những đặc tính ngược lại, bởi tuyên truyền là một dạng truyền thông đặc thù nhằm mục tiêu tăng cường sự tương đồng và giảm sự khác biệt trong nhận thức, nhằm đạt được sự đồng thuận trong hành vi xã hội. Trong bối cảnh hội nhập ngày càng sâu rộng vào quá trình toàn cầu hóa và với tinh thần xây dựng chính phủ kiến tạo, môi trường truyền thông đang trong

quá trình chuyển dịch từ mô hình truyền thống sang truyền thông số tương tác. Vì vậy, truyền thông chính sách cần thay đổi nhanh chóng cả trong nhận thức và tổ chức bộ máy, nhằm thích ứng với môi trường truyền thông số và đáp ứng yêu cầu của quá trình dân chủ hóa đời sống xã hội.

Trong giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế của Việt Nam hiện nay, báo chí đóng vai trò, sứ mệnh quan trọng trong việc khơi dậy khát vọng phát triển mạnh mẽ của Việt Nam, trở thành một cường quốc trong khu vực và trên thế giới, biến khát vọng này thành sức mạnh tinh thần để xây dựng và bảo vệ đất nước. Có thể thấy, báo chí - truyền thông là phương tiện đóng vai trò quan trọng trong chu trình truyền thông chính sách công, thể hiện trên các phương diện sau:

Thứ nhất, báo chí - truyền thông tham gia vào chu trình chính sách công với vai trò phản biện xã hội trong các giai đoạn hình thành chính sách, từ việc đề xuất ý tưởng đến thiết kế và thông qua chính sách. Vai trò phản

(*) TS; Học viện Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh

biện này đảm bảo rằng chính sách được thiết kế nhằm bảo vệ lợi ích công, đồng thời chống lại và hạn chế mọi sự can thiệp từ các nhóm lợi ích “nội bộ”. Trong quá trình dân chủ hóa, minh bạch hóa và thực hiện Luật Tiếp cận thông tin, vai trò phản biện xã hội của báo chí - truyền thông trở nên càng quan trọng và có ý nghĩa to lớn đối với Việt Nam.

Thứ hai, báo chí - truyền thông tham gia vào quá trình chính sách công với vai trò tuyên truyền và giám sát xã hội trong quá trình thực thi chính sách, nhằm đảm bảo chính sách được thực hiện mà không bị “bóp méo” bởi tình trạng lạm dụng quyền lực, vi phạm mục tiêu chính sách và ảnh hưởng đến các đối tượng thụ hưởng. Vai trò này liên quan mật thiết đến khả năng giáo dục và cung cấp thông tin liên quan đến chính sách công cho công chúng, đồng thời nâng cao vai trò và nhận thức của họ trong quá trình phản biện và giám sát xã hội.

Thứ ba, báo chí - truyền thông đóng vai trò quan trọng trong việc phân tích, đánh giá và tổng kết các chính sách. Theo đó, báo chí - truyền thông có thể chia sẻ những kinh nghiệm thực tế, đóng góp vào việc hoàn thiện quy trình và công nghệ của chính sách công.

2. Thực trạng truyền thông chính sách tại Thành phố Hồ Chí Minh

Trong thời gian qua, Thành phố Hồ Chí Minh đã rất chú trọng tới việc truyền thông chính sách. Công tác thông tin và truyền thông đưa chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước vào cuộc sống của Thành phố Hồ Chí Minh ngày càng hiệu quả hơn, với những chuyển biến và kết quả tích cực. Nội dung, hình thức thông tin, truyền thông đang ngày càng đa dạng và phong phú, đáp ứng được nhu cầu thông tin ngày càng cao của người dân Thành phố.

Cụ thể, công tác thông tin và tuyên truyền về các nghị quyết mới được ban hành gần đây như: Nghị quyết số 98/2023/QH15 của Quốc hội về việc thí điểm một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển Thành phố Hồ Chí Minh; Nghị quyết số 24-NQ/TW ngày 07/10/2022 của Bộ Chính trị về phát triển kinh tế - xã hội và đảm bảo an ninh, quốc phòng cho vùng Đông Nam Bộ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045; Nghị quyết số 31-NQ/TW ngày 30/12/2022 của Bộ Chính

trị về phương hướng và nhiệm vụ phát triển Thành phố Hồ Chí Minh đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045... đều được triển khai một cách toàn diện và mang lại hiệu quả cao.

Đồng thời, truyền thông trên các phương tiện thông tin đại chúng đã tôn vinh trách nhiệm của các sở, ngành và chính quyền địa phương ở mọi cấp, cũng như các tổ chức và doanh nghiệp hoạt động trên địa bàn Thành phố trong việc tổ chức và thực hiện chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước. Tăng cường sự hiểu biết về nội dung và lộ trình triển khai của các nghị quyết, giúp chuẩn bị mọi điều kiện cần thiết và tham gia vào việc thực hiện một cách kịp thời; qua đó đảm bảo sự đồng bộ và hoàn thành các mục tiêu đề ra đạt hiệu quả tốt nhất. Đồng thời, việc huy động tối đa mọi nguồn lực để tham gia vào quá trình đầu tư phát triển cũng như đóng góp vào việc triển khai chính sách, pháp luật trong thực tế cũng được thực hiện một cách linh hoạt và có hiệu quả.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác truyền thông chính sách của Thành phố Hồ Chí Minh cũng gặp một số khó khăn và hạn chế sau:

Thứ nhất, nội dung chính sách, pháp luật thường tập trung vào các vấn đề vĩ mô, nếu không có cách truyền đạt phù hợp thì có thể không được lan tỏa đến tất cả các tầng lớp xã hội. Thực tế cho thấy, vẫn còn một số tổ chức chỉ sử dụng cách tiếp cận thông tin truyền thống, gây khó khăn cho việc tiếp cận và hiểu biết về nội dung của chính sách, pháp luật.

Thứ hai, sự phát triển của các hình thức thông tin mới vẫn chưa được triển khai mạnh mẽ và hiệu quả tại một số cơ quan báo chí. Việc này làm giảm hiệu quả của công tác truyền thông ở một mức độ nhất định, khiến cho việc truyền đạt thông tin không đạt được tới mọi đối tượng mục tiêu.

Thứ ba, vẫn tồn tại tình trạng thông tin thiếu cân đối, không đảm bảo sự đồng đều trong phân phối thông tin. Ví dụ, trong một giai đoạn truyền thông, có thời điểm thông tin được tập trung liên tục, nhưng cũng có thời điểm thông tin dường như bị thu hẹp, gián đoạn, thậm chí không có nhiều. Điều này gây ra sự rời rạc trong công tác thông tin liên quan đến chính sách, pháp luật, làm giảm hiệu quả thông tin đến người dân Thành phố.

3. Nâng cao hiệu quả truyền thông chính sách tại Thành phố Hồ Chí Minh thời gian tới

Thứ nhất, tăng cường sự phối hợp chặt chẽ với các cơ quan, bộ, ngành và địa phương, cùng với các cơ quan báo chí trong việc chỉ đạo, định hướng và cung cấp thông tin, tổ chức hoạt động truyền thông chính sách. Phát hiện kịp thời, đề xuất sửa đổi và xử lý nghiêm các vi phạm, sai phạm pháp luật trong lĩnh vực bảo đảm an ninh văn hóa, tư tưởng, an ninh thông tin và an ninh mạng. Đồng thời, đấu tranh mạnh mẽ chống lại các quan điểm sai trái, thù địch và xử lý thông tin tiêu cực, gây hại trên mạng xã hội; bảo vệ mạnh mẽ nền tảng tư tưởng, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, nhằm phục vụ hiệu quả các nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, an ninh, quốc phòng và ngoại giao tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Thứ hai, xây dựng và đào tạo đội ngũ cán bộ làm công tác báo chí, truyền thông trong hệ thống cơ quan quản lý nhà nước là mục tiêu trọng yếu, nhằm đảm bảo họ có đủ phẩm chất, đạo đức, năng lực và không ngừng nâng cao kỹ năng chuyên môn, tính chuyên nghiệp, lương tâm nghề nghiệp, trách nhiệm xã hội, vượt qua mọi sự cám dỗ, để đủ dũng khí, luôn đặt lợi ích của tập thể lên trên lợi ích cá nhân, tuân thủ pháp luật, tiên phong trên mặt trận văn hóa tư tưởng.

Thứ ba, đổi mới công tác truyền thông chính sách nhằm đạt được sự nhanh nhạy, sắc bén, chính xác, nhân văn, tin cậy, kịp thời và nâng cao vai trò giám sát và phản biện xã hội, tạo ra nhận thức và đồng thuận trong cộng đồng. Tổ chức truyền thông đồng bộ trong mọi giai đoạn, từ hoạch định chính sách, dự thảo, hoàn thiện đến thực hiện chính sách; với mục tiêu giữ vững ổn định chính trị xã hội, bảo vệ an ninh quốc gia và duy trì trật tự an toàn xã hội vững chắc.

Thứ tư, đầu tư xây dựng hệ thống truyền thông hiện đại, đa phương tiện và sử dụng công nghệ số, trí tuệ nhân tạo trong quản lý nhà nước. Chú trọng việc kiện toàn, nâng cao chất lượng, hiệu quả của các kênh thông tin và phát ngôn chính thống để đảm bảo việc tuyên truyền chính xác, kịp thời chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước về an ninh trật tự và tăng cường sự tương tác với người dân trên tất cả các lĩnh vực.

Thứ năm, nâng cao sự nhận thức về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của công tác truyền thông, đặc biệt là truyền thông chính sách, đối với cấp ủy, lãnh đạo, cán bộ, công chức, viên chức và người lao động; đặc biệt các cấp lãnh đạo, quản lý và đội ngũ phóng viên, biên tập viên cơ quan báo chí.

Thứ sáu, cần chuyển đổi mô hình truyền thông chính sách từ việc chủ yếu tuyên truyền sang truyền thông tương tác nhằm phát huy vai trò phản biện xã hội của báo chí và truyền thông. Điều này được thực hiện thông qua việc huy động nguồn lực trí tuệ và sự tham gia của người dân thông qua cơ chế báo chí và truyền thông. Chỉ có thể đạt được sự đồng thuận xã hội cao khi người dân, đặc biệt là nhóm đối tượng chịu tác động của chính sách có thể dễ dàng tham gia vào việc giám sát và phản biện xã hội, qua đó góp phần tăng tính minh bạch, hiệu quả trong quá trình xây dựng và thực hiện chính sách.

Thông qua việc truyền thông một cách hiệu quả, chúng ta có thể xây dựng sự tương tác tích cực với công chúng, tạo sự thấu hiểu về tầm quan trọng của các chính sách đối với cuộc sống hàng ngày và tương lai của họ. Điều này đảm bảo rằng thông tin được truyền đạt một cách hiệu quả và ứng dụng thực tế, đồng thời giúp xây dựng một cơ sở hiểu biết vững chắc và sự ủng hộ của người dân trong thực thi chính sách./.

Tài liệu tham khảo:

1. Thủ tướng Chính phủ, *Chỉ thị số 07/CT-TTg ngày 21/3/2023 về việc tăng cường công tác truyền thông chính sách.*

2. Trần Thị Thanh Thủy, *Vai trò và các yêu cầu đối với truyền thông chính sách*, <https://www.quanlynhanuoc.vn/2021/01/05/vai-tro-va-cac-yeu-cau-doi-voi-truyen-thong-chinh-sach/>, cập nhật ngày 05/01/2021.

3. Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 1497/QĐ-TTg ngày 08/11/2018 phê duyệt Chiến lược phát triển thông tin quốc gia đến năm 2025, tầm nhìn 2030.*

4. https://www.mic.gov.vn/mic_2020/Pages/TinTuc/156126/Truyen-thong-chinh-sach-phai-lay-dan-lam-goc.html, truy cập ngày 02/5/2023.